

Renaissance

ITALIJANSKA RENEŠANSA

UVOD

- ♠ Renesansa (francosko renaissance, prerojenje),
- ♠ 15. – 16. stoletje (1527), Italija že v 14. stoletju,
- ♠ razmah umetnosti in književnosti,
- ♠ prehod med srednjim in novim vekom,
- ♠ iz Italije se razširi v Francijo iz tam pa po celotni severni Evropi, kjer v 16. stoletju povzroči protestantsko reformacijo.

ena izmed fresk v Sikstinski kapeli

RENEŠANSA

- ♠ Zanimanje za stare grške in latinske dokumente (Bizantinci),
- ♠ bogati meščani, ki so si umetnost lahko privoščili,
- ♠ Rim, Neapelj, Ferrara, Milano, Benetke □ trgovsko finančna središča,

- ♠ renesanso so zaznamovali:

- individualizem,
- naturalizem,
- senzualizem,
- panteizem,
- hedonizem,
- empirizem,
- esteticizem,

Cosimo de Medici

- ♠ v sr. veku so imeli umetnike za obrtnike, sedaj pa so jih spoštovali:
  - zaposloval jih je papeški dvor in mestno plemstvo,
  - mecenstvo □ bančniki in vladarji (Cosimo de Medici – Veličastni).

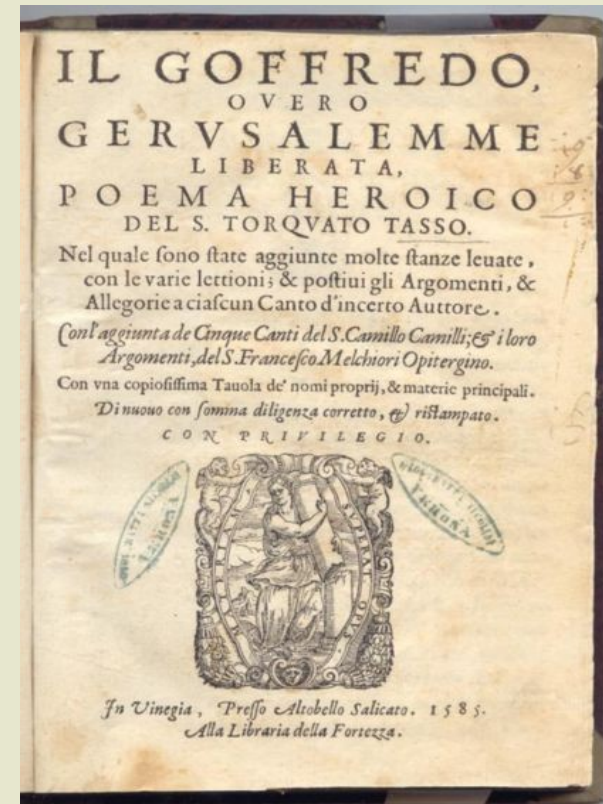
Bartolomeo Veneto: Lucrezia Borgia

- ♠ Renesansa je kulturno zgodovinski izraz za ponovno oživitev umetnosti in kulture:
  - obudil antične ideale,
  - dvigne evropsko miselnost,
    - postavi temelje znanstvenemu mišljenju ter pomenu izobrazbe,
    - sproži proces opismenjevanja Evrope,
- ♠ vrhunec v umetnosti.

KNJIŽEVNOST

- ♠ Sprejem zgodovinskih ved v književnost,
  - zgodovina je samostojna veda,
- ♠ pojmovanje časa upošteva laične vire,
- ♠ grška in rimska kultura, obsojanje srednjeveškega obskurantizma,
  - Lorenzo Valla, Niccolò Machiavelli,
- ♠ ponovno odkrivanje antike z srednjeveški vplivi,
- ♠ tri književne vrste:
  - dramatika,
  - lirika,
  - epika.

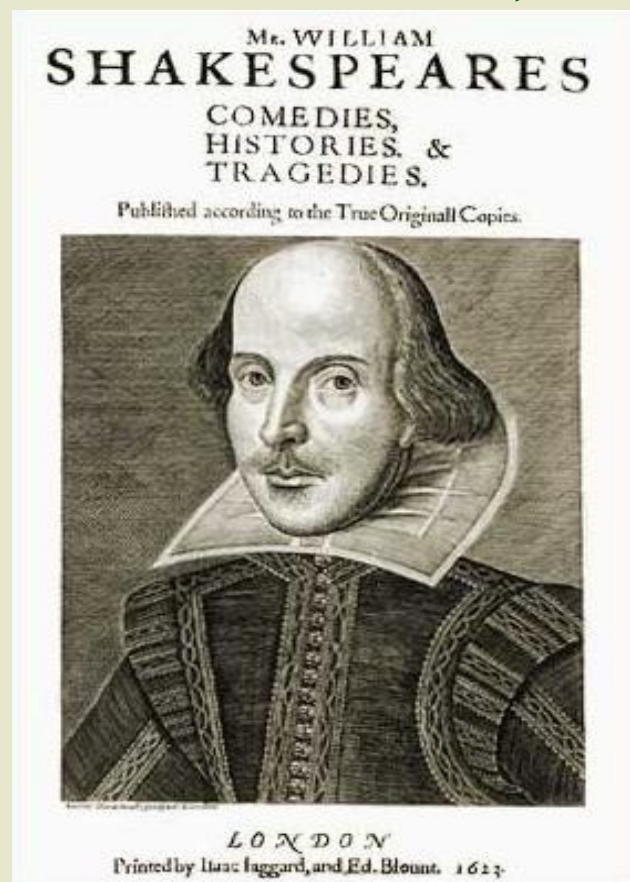
Torquato Tasso:
Osvobojeni Jeruzalem

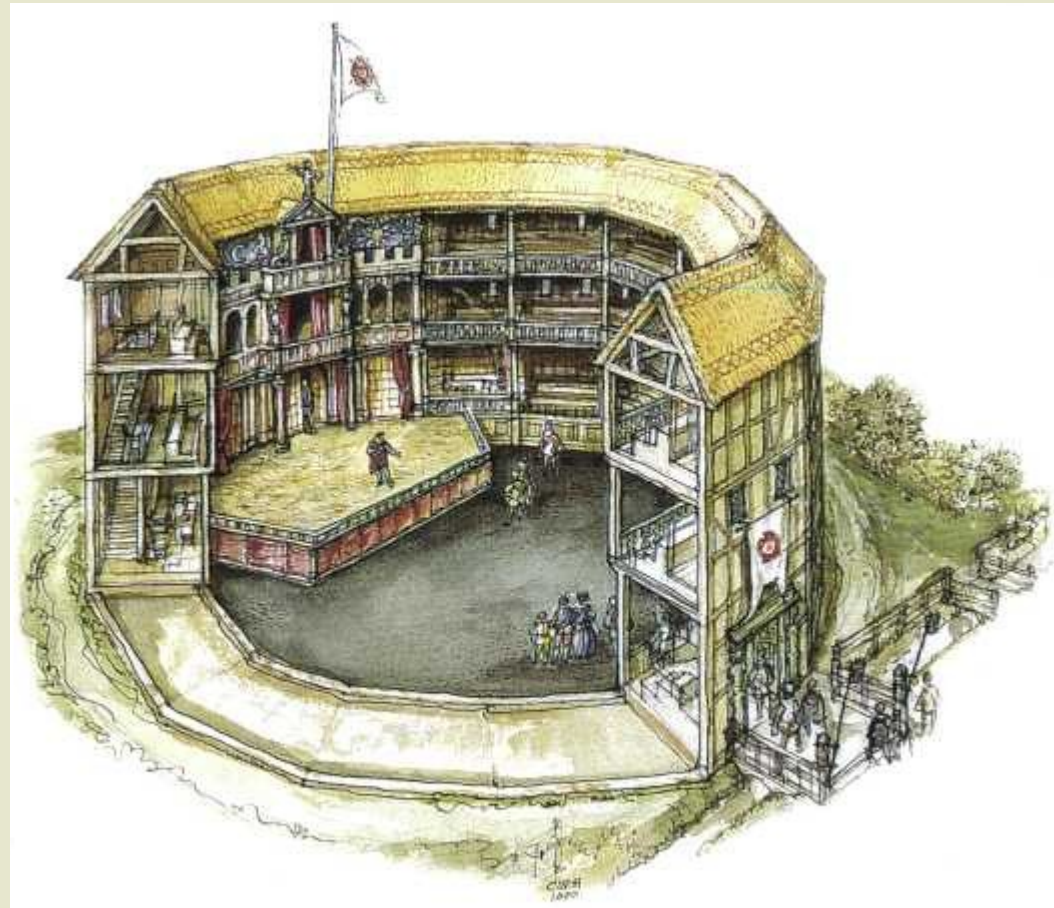
Dramatika

- ♠ Sakralne – verske dramske oblike □ sodobno življenje vseh slojev,
- ♠ tragično + komično, ruši trojno enotnost, dogajanje se je razširilo, več dogodkov v daljšem časovnem razmiku, menja prizorišče,
- ♠ sintetično-analitična zgradba
- ♠ blankverzi,
- ♠ komedija in tragedija,
- ♠ Največja dramatika renesanse sta:
  - William Shakespeare (Anglija),
  - Marin Držić (Hrvaška),
- ♠ visoki in mali ljudje : čustva,
- ♠ kraljica Elizabeta,
  - podpora.

Renesančno gledališče

- ♠ osmerokotno,
- ♠ tri vrste za gledalce, okrog odra,
- ♠ oder približno meter od tal, sega globoko v dvorišče,
- ♠ balkon,
- ♠ preprosta scena,
- ♠ malo odrskih rekvizitov,
- ♠ samo moški,
- ♠ poklicni igralci,
- ♠ bogati kostumi,
- ♠ za vse družbene sloje.

Epika

Miguel de Cervantes

♠ Glavni predstavniki so:

- Giovanni Boccaccio (Dekameron),
- Ariosto,
- Torquato Tasso, (Osvobojeni Jeruzalem),
- Miguel de Cervantes Saavedra (Don Kihot),
- Erazem Rotterdamski (Hvalnica norosti),

♠ dve prozni smeri:

- roman in novela,
- še vedno se pojavlja tudi ep.

Lirika

- ♠ Glavni predstavniki so:
  - Francesco Petrarca,
  - W. Shakespeare,
  - Michelangelo Bounarotti,
  - Lorenzo de Medici,
- ♠ nova pesniška zvrst:
  - sonet,
- ♠ vpliv Petrarce:
  - petrarkizem.

Francesco Petrarca

UMETNOST

♠ Brunelleschi,

Donatello,

Masaccio,

- ♠ natančno upodabljanje človeka
  - telesna oblika + čustva,
- ♠ perspektiva direktno iz zornega kota opazovalca,
  - človeški razum gospoduje naravi in jo spreminja,

- ♠ umetniki prikazujejo telo na naraven, stvaren način,
  - upodabljanje notranjega človekovega življenja,
  - preučevali klasične kipe in človekovo anatomijo,
  - portreti, sodobni in klasični dogodki, verske teme,
  - slike niso bile več ploskovite,

- ♠ 16. stoletje: manierizem:

- optimizem zamenja dvom,
- izgine harmoničnost,
- lepotni ideal izgubi pomembnost,
- predstavniki manierizma so:
  - Tintoretto,
  - El Greco,
  - Guiseppe Arcimboldo.

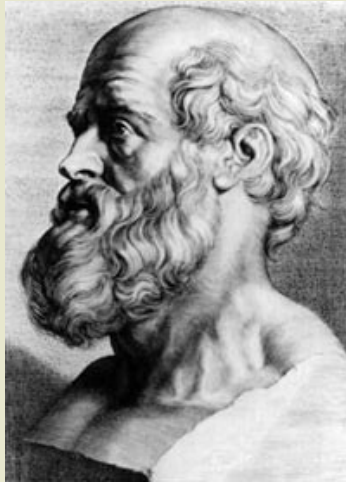

Leonardo da Vinci: Leda z labodom, 1508.

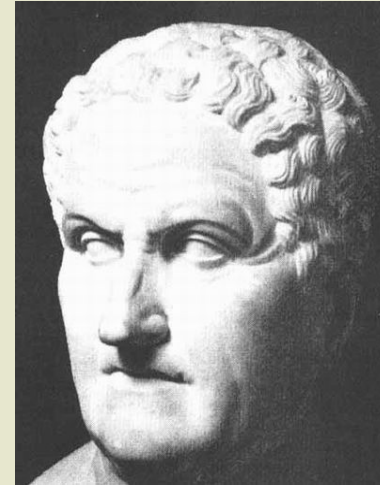

ZNANOST IN TEHNOLOGIJA

♠ Hipokrat,

♠ Galen,

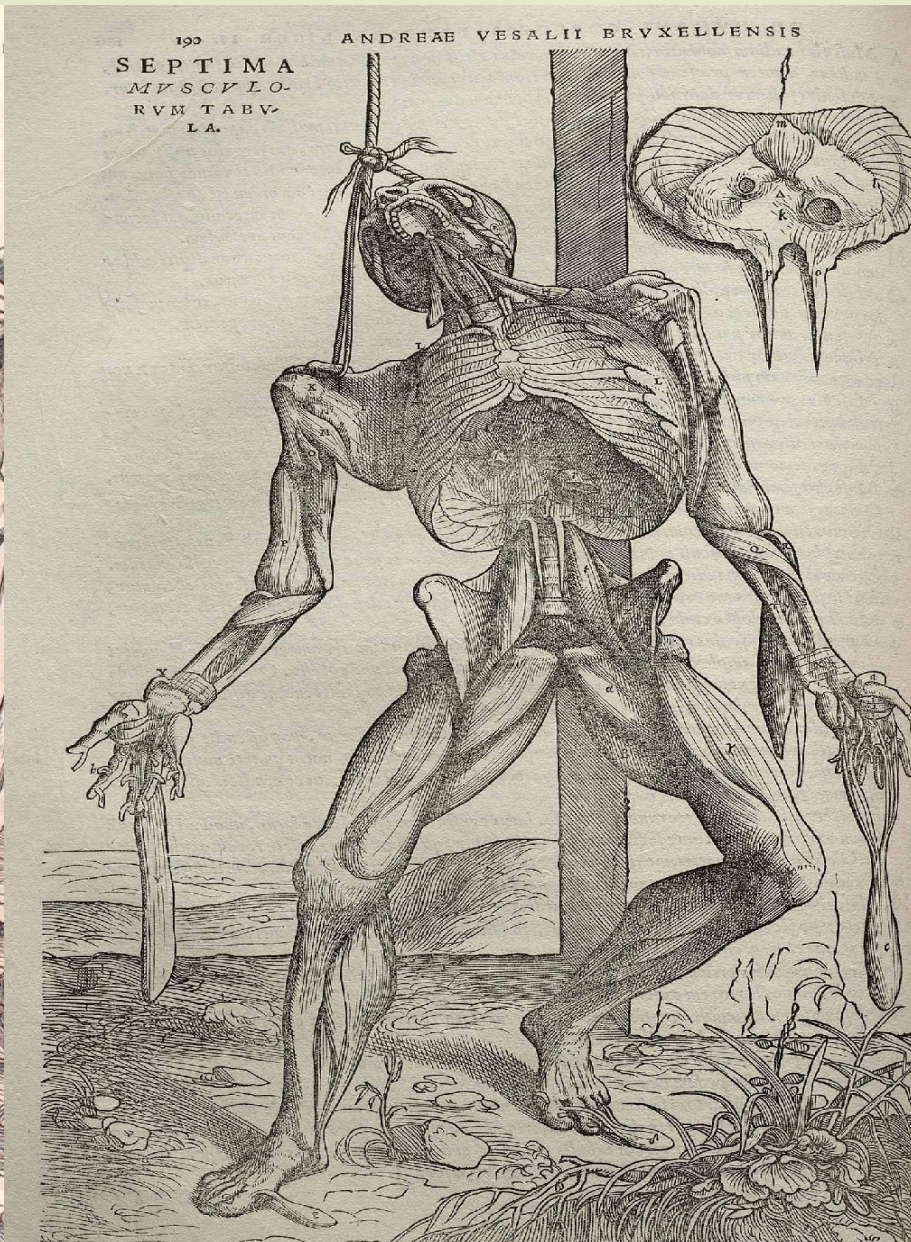
♠ Salernska šola zdravstva,

- iz 9 st.,
- v 12. st. sprejme latinske prevode arabskih del,

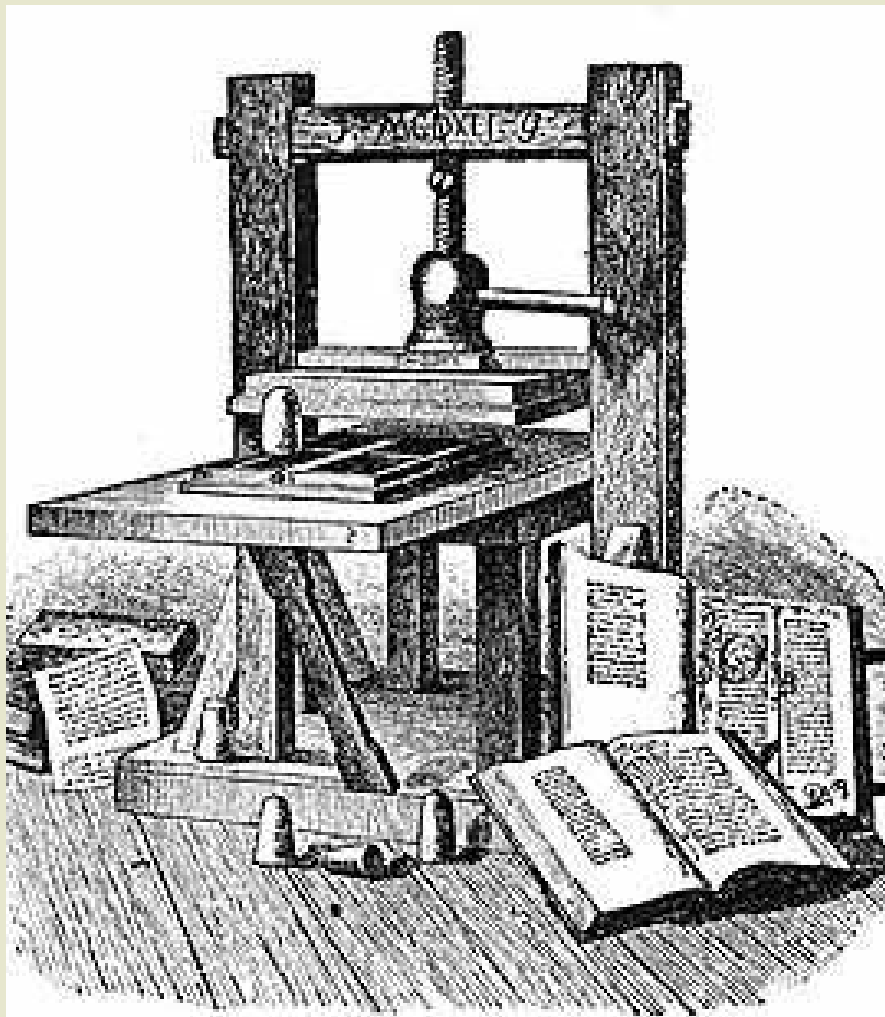
♠ Andrea Vesalius, seciral trupla □ risbe,

♠ 15. st.: Johannes Gutenberg izumi postopek tiska:

- poveča se je število knjig,
- odpravljene napake,

- ♠ študij postane izmenjava mnenj in posredovanje podatkov med znanstveniki,
- ♠ prevajala in tiskala so se dela Kopernika, Tycho Braha in Keplerja,
- ♠ nova zemljepisna odkritja:
  - zanimanje za zemeljsko površje in kartografijo,
  - boljše razumevanje in preučevanje problemov plovbe in pomorskega bojevanja,
- ♠ smodnik je popolnoma spremenil dotedanji način bojevanja:
  - razvije se je artilerija.

PRAVO IN POLITIKA

- ♠ Starorimsko razumevanje pravice,
- ♠ stari kodeksi in lex romana □ edini viri pravičnega upravljanja,
- ♠ politiki se zavzemajo za ohrano miru in varnosti v državi,
  - ločitev zakonodajne oblasti od sodne ter od izvršne oblasti,
- ♠ glavna italijanska mesta □ male države,
  - v Italiji se mesta niso mogla združiti v državo tako kot npr. Španija, Francija in Anglija, zaradi močnih nasprotij med mestnimi državicami,
  - ta politična konkurenca privede do razvoja moderne diplomacije,
  - ambasade (poslaništva), v 16. st. tudi v Franciji in Angliji.

Escorial